

Kalsbeek

doordat de COA de bulk van de beëindiging van de opvang doet. In een enkel geval moet de de facto uitzetting door de gemeenten gedaan worden. Het is waar dat voor een aantal mensen van deze groep vreemdelingenbewaring inderdaad van toepassing zou kunnen zijn. Je moet je daarbij wel realiseren dat het ook om kinderen gaat. Dat is een heel zware afweging. Bovendien gaat het om vreemdelingenbewaring ter fine van uitzetting. Ter fine van uitzetting wordt getoetst. Daardoor komen wij in dezelfde problematiek terecht. Voor bepaalde landen is de medewerking van die mensen nodig. De heer Wijn kan van mij aannemen dat wij tot het uiterste gaan om mensen inderdaad terug te laten keren. Ik heb het dan over gesprekken en meer. Wij zullen echt alles proberen om dat te doen. Iedereen is erbij gebaat, ook ik, om die de facto uitzetting gerealiseerd te krijgen.

De heer Hoekema vraagt mij of ik weet hoeveel mensen van die groep in het stadhuis niet terug willen. Ik weet dat niet exact, maar ik vermoed dat het een groot deel is. Ik leid dat af uit de berichten die via de media tot ons komen.

De **voorzitter**: Ik geeft mevrouw Halsema het woord om de vraag van de heer Middel te beantwoorden.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): De heer Middel heeft volstrekt gelijk dat wij grote bezwaren hebben tegen het terugkeerbeleid. Ik ben daarenboven van mening dat de Nederlandse overheid een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor de omgang met kinderen. Die moet in overeenstemming zijn met het Verdrag van de rechten van het kind. Ik betwijfel of dat nu het geval is. De heer Middel heeft gevraagd waarom ik niet het voorstel heb gedaan om kinderen wel op te vangen en hun ouders niet. Dat is heel simpel: wij vinden dat nooit een effect van uitgeprocedeerd zijn, kan zijn dat dan ook je kinderen je ontnomen worden. Het Verdrag van de rechten van het kind dicteert dat ouders in staat moeten worden gesteld, voor hun kinderen te zorgen en dat de overheid daar zorg voor heeft te dragen. Wij kunnen ons daarin vinden. Dat betekent niet dat ouders en kinderen dan maar gescheiden kunnen worden.

Vragen van het lid De Wit aan de minister van Economische Zaken over **de dreigende ontslagen bij de NV Philips te Oss**.

□

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Gisteren kregen werknemers van Philipsvestigingen in Eindhoven, Roosendaal, Deurne en Oss te horen dat er 430 collega's moeten worden ontslagen vanwege de zoveelste reorganisatie. In Oss betekent dat in feite dat ruim 250 werknemers op een bestand van 750 werknemers het ontslag zien naderen. Men kan zich voorstellen dat die klap heel hard is aangekomen. Ik constateer een trend. Zeker wat betreft Philips vindt de ene reorganisatie na de andere plaats. Daarnaast wordt, wanneer bepaalde producten bij Philips ontwikkeld zijn, de massaproductie overgeplaatst naar de zogeheten lageloonlanden, in dit geval Polen.

Voorzitter: Weisglas

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Ik stel vandaag mondelinge vragen aan de minister, omdat het hierbij gaat om Philips Lighting, een bedrijf dat op dit moment nog steeds winst maakt. Voorts is er sprake van een convenant tussen Philips en Economische Zaken, op grond waarvan Philips jaarlijks een technologiesubsidie krijgt. Het laatste bedrag dat mij bekend is, is 87 mln. Dat bedrag wordt gegeven zonder dat daar iets tegenover hoeft te staan. Als een bedrijf dit soort omvangrijke subsidies krijgt, dan heeft zo'n bedrijf de morele plicht om ervoor te zorgen dat de werkgelegenheid behouden blijft. Daarom wil ik de volgende vragen aan de minister stellen.

Hoe kijkt de minister aan tegen de nu aangekondigde ontslagen? Wat vindt zij ervan dat de massaproductie wordt overgeplaatst naar het buitenland wanneer eenmaal de producten ontwikkeld zijn? Rust er niet een plicht op Philips om ook de werkgelegenheid in ons land op peil te houden en te handhaven? Is de minister bereid om daarover met Philips contact op te nemen en te bepleiten dat de werkgelegenheid gehandhaafd blijft?

□

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Voorzitter. Ook ik heb gisteren kennisgenomen van de voorgenomen reorganisatie bij Philips Lighting. Vier vestigingen worden overigens geraakt, op verschillende plekken in het land. Er wordt gereorganiseerd, er worden banen verplaatst en er gaan inderdaad ook productiewerkzaamheden naar Polen. In totaal zijn daarbij zo'n 432 arbeidsplaatsen betrokken.

Bedacht moet natuurlijk wel worden dat er bij mondiaal opererende ondernemingen als Philips altijd afwegingen en heroverwegingen plaatsvinden. Dat is waarschijnlijk ook de reden waarom dit soort bedrijven nog bestaat. Die heroverwegingen vinden ook plaats ten aanzien van de vraag wat de beste productielokaties voor bepaalde vormen van activiteiten zijn. Het is ook niet aan de overheid om in de overwegingen en verantwoordelijkheden te treden die vervolgens ten grondslag liggen aan het verplaatsen van productieactiviteiten.

Ik ben het met de heer De Wit eens dat die reorganisatie een heel ernstige zaak is. Het gaat om heel veel banen. Ik probeer mij wel eens verplaatsen in de mensen die het betreft, de mensen die mogelijk gedwongen ontslagen worden. Dat zal de heer De Wit ongetwijfeld ook doen. Dat kan zeer ingrijpende gevolgen in de persoonlijke levenssfeer met zich brengen. Ik heb overigens begrepen dat er rond het sociale plan op korte termijn nog overleg moet plaatsvinden met de bonden. Als het nodig is dat wij activiteiten in dat kader ondernemen – wat wij ook bij andere bedrijven hebben gedaan – dan zullen wij daar zeker toe bereid zijn.

Ik moet erbij zeggen dat er ook positieve ontwikkelingen te melden zijn, bijvoorbeeld de "hightech campus" in Eindhoven. In deze campus investeert Philips 600 mln euro. Er komen daar 8000 medewerkers te werken. Philips besteedt jaarlijks 1 mld euro aan R&D in Nederland en is daarmee goed voor een kwart van de Nederlandse private "research and development". Juist daarom is de ontwikkeling van de campus belangrijk voor de Nederlandse kennispositie.

De heer De Wit heeft met name gesproken over Oss. De omvang van

Jorritsma-Lebbink

de productieactiviteiten in Oss zal inderdaad afnemen. Standaardproducten worden in de toekomst in een ander land gefabriceerd. Die trend is niet nieuw en geldt ook voor andere bedrijven. Daarin heeft de heer De Wit gelijk. In dit geval worden de standaardproducten in Polen gefabriceerd. Daar staat tegenover dat Philips zich concentreert op het "centre of competence" waarbij de innovatie centraal staat. Ik heb begrepen dat Philips het voornemen heeft om in Oss te investeren. Dat versterkt op zichzelf de trend naar een kennis economie. Wat doet Philips in Oss? Het gaat om de proefproductie, de aanloopproductie, de eerste massaproeven en de hightech producten. Als het gaat om de standaardproductie, zal dat meer in het buitenland gebeuren. Dat hebben wij de laatste jaren meer gezien. Ik denk dat het van belang is dat de Nederlandse overheid stimuleert dat men zich in Nederland op een wat hoger kennisniveau blijft concentreren. Als dat niet gebeurt, hebben wij pas echt een probleem.

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. De Nederlandse overheid komt het bedrijfsleven in zijn algemeen en Philips in het bijzonder tegemoet. Ik noem de financiële steun die Nederland aan Philips geeft, waaronder 87 mln voor "research and development", en de algehele lastenverlichting van miljarden voor het bedrijfsleven van de afgelopen acht jaar en de verlaging van de vennootschapsbelasting met 500 mln gulden. Is het dan niet vanzelfsprekend, gezien wat de minister samen met minister Vermeend heeft gedaan rond KPN, dat de overheid, ook gelet op de financiële relatie met Philips, boter bij de vis vraagt? Het kabinet moet van Philips eisen dat de werkgelegenheid behouden moet worden. Men kan het immers niet maken om mensen die zo lang bij een bedrijf werken naar huis te sturen. In Nederland zijn de werknemers altijd de dupe van de globalisering. Daarom moet in ieder geval de productie naar een ander land worden verplaatst.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: De heer De Wit haalt nu alles door elkaar. Het kabinet heeft de afgelopen jaren veel aan lastenverlichting gedaan. Ik wijs erop dat

de meeste lastenverlichting niet naar bedrijven maar naar burgers is gegaan. Daarvoor was ook reden. Er is ook aan lastenverlichting voor het bedrijfsleven gedaan. Dat was meestal omdat er sprake was van een lastenverzwaring door hogere premies. Overigens heeft alles wat het kabinet heeft gedaan, samen met de ontwikkeling in de wereldeconomie, ervoor gezorgd dat er 1,2 miljoen banen bij zijn gekomen in het bedrijfsleven. Voor een deel komt dat op het conto van Philips. Dat er aan de ene kant plaatsen verdwijnen, betekent niet dat er aan de andere kant geen banen bij komen.

De aan Philips verstrekte subsidies zijn uitsluitend en alleen gericht op R&D-stimulering. De beperkte hoeveelheid subsidie die Philips in Nederland krijgt, is altijd gericht op Europese samenwerking via Eureka. Het is maar een heel klein deel van het totaal dat Philips in Nederland besteedt.

De heer De Wit vraagt of ik iets wil doen zoals rond KPN is gedaan. Het is van belang om de uitkomsten van de gesprekken met de bonden af te wachten. Als het gaat om grote groepen mensen waarvoor dingen moeten gebeuren, zullen mijn collega van Sociale Zaken en ik altijd bereid zijn om een rol te spelen bij het bemiddelen, zodat mensen een andere plek in de maatschappij krijgen.

De heer **De Wit** (SP): Ik heb gezegd dat dit kabinet in de afgelopen jaren heel scheutig is geweest ten opzichte van het bedrijfsleven. De ontwikkelingssubsidie, de technologiesubsidie, is natuurlijk bedoeld om Philips in staat te stellen nieuwe producten te ontwikkelen. Wat zien wij nu? Zodra er een nieuw product is, worden de Nederlandse werknemers bedankt, want dan gaat de productie naar het buitenland. Waarvoor is die subsidie bedoeld? Om nieuwe producten te ontwikkelen. Waarom vindt de minister het dan niet voor de hand liggend dat zij tegen Philips zegt: er liggen nog talloze mogelijkheden om nieuwe producten te maken en vindt u niet, Philips, dat de werkgelegenheid van deze mensen behouden kan worden door daaraan te beginnen en door te zorgen voor het behoud van werkgelegenheid in de vorm van vervangende werkgelegenheid. Die vraag heeft de minister nog steeds niet beantwoord.

Minister Jorritsma-Lebbink:

Vervangende werkgelegenheid is er wel degelijk, maar op een andere plek: voor een deel in Oss doordat men het "centre of competence" stimuleert en daarin investeert en voor een deel in Eindhoven waar men de campus opbouwt en steeds meer werkgelegenheid heeft in research and development. Overigens wijs ik erop dat als de heer De Wit zich druk maakt over banen in de industrie, hij zich ook druk moet maken over het loonkostenniveau in de industrie en breder in de economie. Over dit onderwerp heeft niet alleen de overheid, maar hebben ook de sociale partners iets te zeggen. Dit onderwerp mis ik wel eens in deze discussie.

De heer **De Wit** (SP): Ik denk dat de kwestie van de lonen hier buiten staat, maar ik wil er geen misverstand over laten bestaan: ik vind dat de mensen volkomen terecht eisen stellen. De welvaart is zo gestegen dankzij hun inzet en zij mogen daarvan mee profiteren.

De minister heeft echter geen antwoord gegeven op mijn vraag of zij bereid is met Philips te overleggen en in dit gesprek aan te geven dat zij zich grote zorgen maakt over die 430 ontslagen en dat Philips moet zoeken naar vervangende werkgelegenheid in Nederland. Met andere woorden: de subsidie moet worden gebruikt waarvoor zij is bedoeld, de ontwikkeling van producten die voor het oprapen liggen, zoals zonne-energie en autolampen. Daarmee zou Philips bijvoorbeeld in Oss buitengewoon goed kunnen scoren.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ik ben altijd bereid om met Philips te spreken om te bezien wat er in Nederland kan gebeuren. Ik ga echter geen extra eisen stellen aan de technologiesubsidie. Ik denk dat ik hiermee een duidelijk antwoord heb gegeven op de vraag van de heer De Wit.

De heer **Van Walsem** (D66): De heer De Wit is erin geslaagd om als eerste weer de gevoelens te vertegenwoordigen van een groep ontevreden mensen op straat. Ik begrijp best dat mensen die met ontslag worden bedreigd, ontevreden zijn over hun lot. Dat is logisch. Ik heb echter altijd het idee dat de SP niet geïnteres-

Jorritsma-Lebbink

seerd is in oplossingen, maar alleen in het aanpakken van problemen om die nog groter te maken. Ook hier is dit weer het geval. De vragen over de werkgelegenheid bij Philips gaan de minister natuurlijk niet aan. Dit is alleen maar weer een kwestie van rommel maken en proberen daaruit zelf sterker naar voren te komen. Ik wijs hem erop dat de SP er bij de nieuwe vestiging van Philips in Nijmegen als eerste bij was om te vragen of de gemeente Nijmegen subsidie had gegeven aan Philips. Er is nooit interesse in de oplossingen, maar altijd alleen in de problemen.

De heer **De Wit** (SP): Ik wil hierop graag antwoorden. Ik werp het beeld dat de heer Van Walsem schetst ver van mij. Ik heb een probleem geconstateerd, namelijk de aangezegde ontslagen en ik leg een verbinding met de subsidies die worden toegekend juist om een bedrijf op poten te houden. Dit is mijn invalshoek. Daarom vraag ik aan het kabinet: u geeft subsidies aan zo'n bedrijf en vindt u dan niet dat er verantwoordelijkheid op u rust om ervoor te zorgen dat de werkgelegenheid behouden blijft.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Het is lang geleden dat wij subsidies gaven om bedrijven die eigenlijk niet meer in stand gehouden konden worden, in stand te houden. Ik ben blij dat wij die tijd achter ons gelaten hebben. Wij zijn al jaren geleden overgestapt op een meer offensieve benadering om nog slechts daar te subsidiëren waar wij verwachten dat nieuwe ontwikkelingen tot verbetering van de economische situatie kunnen leiden.

De heer **Hindriks** (PvdA): Voorzitter. Ik stel vast dat de loonkostenontwikkeling juist bij Philips buitengewoon beperkt is. Ik hoop dat het management van Philips zich ook daaraan houdt.

Philips Terneuzen, Philips Stadskanaal, Philips Hoogeveen en nu Oss en Eindhoven. Op vragen van onder andere de PvdA-fractie antwoordt de minister strijk en zet met de mededeling dat de compensatie zit in de dienstverlenende sector. Dat leidt tot grote onrust in de industrie, ook bij de FME. Is de minister bereid hierbij wat offensiever te handelen? Er moet worden gewerkt aan industriebeleid dat ertoe leidt dat wij hier in Nederland blijven

produceren, zodat de maakindustrie overeind blijft.

Ik heb verder nog één vraag aan de heer De Wit. Is hij echt van mening dat de competence centers van Philips dit land moeten worden uitgejaagd door ze de instrumenten voor technologiebeleid te ontzeggen? Dat lijkt mijn niet verstandig, ook niet voor de kenniswerkers in die bedrijven.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ik begrijp eigenlijk niet wat de heer Hindriks probeert te promoten. Het klinkt mij in de oren dat hij probeert, industrieën die in Nederland niet zijn overeind te houden, te redden met subsidies. Dat is niet mijn keuze. Wij zijn al jaren bezig met het voeren van een offensief industriebeleid, bijvoorbeeld met betrekking tot de JSF. Daarbij wordt er geprobeerd om zonder subsidie zodanige afspraken te maken dat de industrie kan excelleren en werkgelegenheid kan scheppen. Verder proberen wij daarbij R&D te promoten, met een klein beetje subsidie, zodat het kennisniveau, ook in de maakindustrie, omhoog gaat en men beter kan produceren dan andere bedrijven. Dat is het type industriebeleid dat ik al jaren voer en volgens mij met enig succes. Hoewel er banen zijn verdwenen, zijn er de afgelopen jaren, ook in de maakindustrie, wel degelijk banen bijgekomen. De beoordeling daarvan hangt overigens wel af van de definitie van "maakindustrie". Als je echter kijkt naar het hoog-technologische niveau, zeker in het MKB, zijn er zeer veel banen bijgekomen. Ik vind dat heel belangrijk en wil daar graag mee doorgaan.

De **voorzitter**: De heer De Wit kan nu antwoorden op de vraag van de heer Hindriks. Nee, meneer Hindriks, u kunt geen vervolgvragen stellen.

De heer **Hindriks** (PvdA): Ook mij worden woorden in de mond gelegd.

De **voorzitter**: Dat heeft u zelf uitgelokt.

De heer **De Wit** (SP): Mijn antwoord op de vraag van de heer Hindriks is heel simpel: nee. Wij zijn niet die bedoeling toegedaan.

Regeling van werkzaamheden

□

De **voorzitter**: Op verzoek van de staatssecretaris stel ik voor, de stemmingen in verband met de Rijksoctrooiwet een week uit te stellen (punt 15 en 16 van de agenda). De Kamer heeft daarover een brief ontvangen.

Ik stel voor, donderdag a.s. te stemmen over:
- Wijziging van de Opiumwet.

Ik stel voor dinsdag a.s. te stemmen over de moties PKB Mainportontwikkeling Rotterdam, te weten:
- de motie-Feenstra c.s. over de rol van het Rijk (24691, nr. 35);
- de motie-Klein Molekamp c.s. over alternatieven van Albrandswaard (24691, nr. 36);
- de gewijzigde motie-Buijs c.s. over een schaderegeling voor de visserijsector (24691, nr. 44);
- de motie-Ravesteyn c.s. over ontsluiting voor de binnenvaart (24691, nr. 39);
- de motie-Van der Steenhoven/Van Bommel over 750 ha extra natuur (24691, nr. 40);
- de motie-Van der Steenhoven over gevolgen voor de Noordzeekust en de Waddenzee (24691, nr. 41);
- de motie-Van Bommel/Van der Steenhoven over samenwerking tussen Antwerpen en Rotterdam (24691, nr. 42);
- de motie-Klein Molekamp c.s. over de omvang van het zeereservaat (24691, nr. 43).

Op verzoek van de fractie van de VVD stel ik voor, de stemmingen over de wetsvoorstellen Spoorwegwet (27482) en Concessiewet (27216) (punten 3, 4 en 5) uit te stellen tot aanstaande dinsdag.

Op verzoek van de fractie van de PvdA stel ik voor, de stemmingen over het wetsvoorstel Richtlijn arbeidsovereenkomsten (27661) één week uit te stellen (punt 14 van de agenda).

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Kant.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Ik wil